

ANALIZA ECONOMICO-FINANCIARĂ A VENITURILOR BUGETULUI DE STAT AL REPUBLICII MOLDOVA PE PERIOADA ANILOR 2019-2021.

Adriana BARCUȚA

Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Inginerie Economică și Business, Departamentul Economie și Management, Grupa C-181, or. Chișinău, Republica Moldova.

Rezumat. În acest articol este prezentată analiza economico-financiară a veniturilor Bugetului de Stat, din punct de vedere a nivelului, structurii și a dinamicii veniturilor bugetare, pentru perioada anilor 2019-2021. Cercetările în dinamică au demonstrat că veniturile bugetare sunt în continuă creștere, deși cheltuielile bugetare la fel sunt în creștere dar cu o ritmicitate mai ridicată. O metodă administrativă importantă ce poate contribui la creșterea veniturilor bugetare, este politica fiscală ce necesită o schimbare radicală, acceptabilă de contribuabili. În aceleași rânduri de idei, s-a constatat că impozitele pe taxe și servicii ocupă ponderea cea mai mare din total venituri și anume taxa pe valoare adăugată și accizele, aceste fiind urmate de impozite pe venit.

Cuvinte cheie: Buget de Stat, venituri bugetare, cheltuieli bugetare, deficit bugetar, pârgăhii economico-financiare, politică fiscală.

Introducere

Statul este pilonul central, clasa cea mai puternică din cadrul unei țări din punct de vedere economic și politic. Puterea centrală dispune de o totalitate de instituții ce vin în ajutorul statului, clasificate pe domenii de aplicare, cum ar fi: învățământ, cultură, ordine și protecție socială, sănătate, etc. Fiecare din aceste ramuri are nevoie de investiții care sunt finanțate din sursele ce vin din partea populației și sunt gestionate prin aprobarea Parlamentului și acumulate în Bugetul Public Național. Veniturile caracterizează o relație economico-socială dintre stat, părintele comunității, pe de o parte, și persoanele fizice și juridice, pe de altă parte, astfel contribuind la eliminarea dezechilibrului și aducerea unei prosperități în cadrul sistemului economic în general. Prezentul studiu ne ajută să înțelegem că nevoile populației sunt nelimitate, pe când contribuția acesteia în bugetul de stat este limitată. Obiectivele acestei lucrări sunt simple, dar au o importanță majoră. În primul rând, e necesar să cunoaștem cum sunt formate veniturile statului, în cel de-al doilea rând, cum sunt gestionate (cheltuite) și nu în ultimul rând, importanța participăției fiecărui cetățean la micul ”buzunar” al statului.

Mecanismul financiar – totalitatea activităților statului în economia Republicii Moldova

Actorul principal al Bugetului Public Național îl constituie finanțele, deoarece acestea acoperă nevoile publice prin intermediul statului. Finanțele publice reprezintă o totalitate de relații de natură economică ce contribuie la distribuirea Produsului Intern Brut (PIB) și a venitului național cu scopul formării sau utilizării diferitor fonduri.

Conform Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, nr.181 din 25 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 223-230), finanțele publice sunt definite ca ansamblu al relațiilor economice aferente formării și administrării resurselor bugetelor componente ale bugetului public național, a datoriei de stat, datoriei unităților administrativ-teritoriale și a altor active publice [8].

Finanțele publice îndeplinesc două funcții distincte: funcția de repartitie care descrie modul în care sunt repartizate finanțele prin intermediul celor două faze de constituire și distribuire a fondurilor și funcția de control, ce presupune modul de gestionare după destinație și transparența utilizării acestor fonduri.

Finanțele publice sunt o componentă fundamentală a științei economice, deoarece cu ajutorul acestora putem studia rolul statului în economie, care se caracterizează prin evaluarea veniturilor și cheltuielilor cu scopul de a le egaliza, ca urmare a evitării efectelor nedorite în economie, prevenind un dezechilibru.

Mecanismul financiar ca parte integrată a mecanismului de funcționare a economiei naționale este alcătuit dintr-o totalitate de metode, principii, instrumente și pârghii economico-financiare, cu ajutorul cărora sunt repartizate și utilizate fondurile financiare.

Pârghiile economico-financiare, utilizate în procesul reproducerii sociale, constituie instrumente cu ajutorul cărora statul acționează pentru stimularea interesului economic al unei anumite colectivități (ramură sau subramură economică, grup social, profesional, zonă geografică, etc.) sau al membrilor acesteia luată în mod individual pentru realizarea unui anumit obiectiv. Aceste pârghii sunt utilizate nu numai pentru stimularea interesului economic al participanților la procesele economice în realizarea anumitor obiective, ci și pentru sancționarea materială a acestora, în cazul nerespectării unor obligații legale sau contractuale. Dacă valorificarea interesului economic provocat de acțiunea unei pârghii economico-financiare garantează obținerea unor avantaje materiale suplimentare, în schimb, sancțiunea economică determină o anumită diminuare a acestor avantaje, echivalând cu o „cointeresare negativă” [4, pag.41].

Analiza ponderată a principalilor surse de formare a venitului Bugetului de Stat. Evoluția veniturilor și cheltuielilor bugetare pentru anii 2019-2021

Legea bugetului de stat este normativul ce stă la baza determinării volumului de venituri bugetare și este executată anual pe ramuri și domenii economice și sociale. Este important să se determine cât mai exact volumul veniturilor bugetare, deoarece în raport cu acestea sunt determinate cheltuielile ce urmează a fi efectuate, pentru a se îndeplini obiectivele statului. Veniturile publice se caracterizează fiecare în parte prin anumite trăsături, de exemplu sursa de proveniență (tabelul 1).

Tabelul 1

Analiza ponderată a surselor de formare a veniturilor bugetare și ponderea acestora în PIB, pentru anii 2019-2021

Indicatori	Venituri totale	Impozite și taxe	Granturi primite	Alte venituri	Transferuri primite în cadrul bugetului public național	Cheltuieli Totale
Suma, mii lei (2019)	42125500	37337373	1960259,60	2804915,20	22952,20	47664200
Ponderea în venituri (%)	100	88,63	4,65	6,66	0,05	-
Ponderea în PIB (%)	20,13	17,84	0,94	1,34	0,011	22,77
Suma, mii lei (2020)	44136645	40536199	1773455,50	1800331,90	26658,60	51551945
Ponderea în venituri (%)	100	91,84	4,02	4,08	0,06	-
Ponderea în PIB prognozat (%)	19,35	17,77	0,78	0,79	0,012	22,60
Suma, mii lei (2021)	41415400	38193700	1110848,40	2099022,80	11828,80	55399600
Ponderea în venituri (%)	100	92,22	2,68	5,07	0,03	-
Ponderea în PIB prognozat (%)	16,65	15,35	0,45	0,84	0,005	22,26

Sursa: Elaborat de autor în conformitate cu Legea Bugetului pentru anii 2019-2021 [5,6,7].

În rezultatul analizei efectuate în tabelul 1, constatăm că sursa principală ce a contribuit la formarea veniturilor în anii 2019-2021 sunt impozitele și taxele, care constituie în medie pentru anii analizați aproximativ 90% din total venituri și o pondere de aproximativ 17% din PIB în anii

2019-2020, respectiv în anul 2021 sa înregistrat o pondere de 15,35 % din PIB. Observăm că în anul 2021 ponderea în PIB a scăzut, ca consecință posibilă a pandemiei COVID-19.

Pentru a vedea evoluția veniturilor și cheltuielilor bugetare în dinamică, vom elabora o figură de sinteză în care vor fi comparate informațiile din tabelul 1.

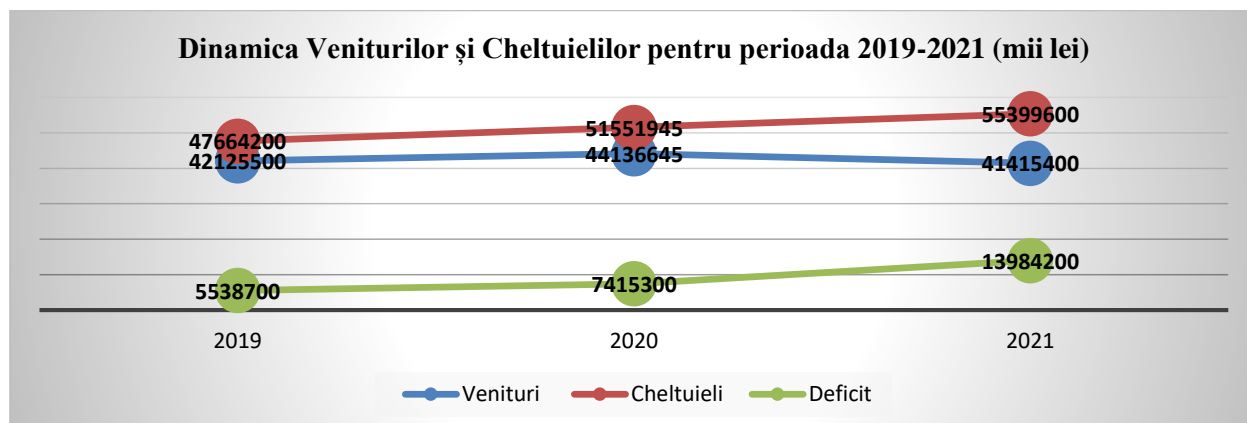

Figura 1. Sinteza veniturilor și cheltuielilor bugetului de stat pentru anii 2019-2021

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor în baza legii bugetului de stat pentru anii 2019-2020-2021 [5,6,7].

Potrivit sintezei efectuate în figura 1, constatăm că suma cheltuielilor crește de-a lungul anilor 2019-2021, dar veniturile cresc în anul 2020 în comparație cu anul 2019 și scad în anul 2021 în comparație cu anul 2020. Totodată vedem că suma cheltuielilor prevalează suma veniturilor, înregistrând o situație de dezechilibru, astfel obținând un deficit care este în continuă creștere. Situația dată este nefavorabilă deoarece Republica Moldova nu reușește să acumuleze resurse suplimentare ce ar permite o dezvoltare durabilă sau o investiție mai amplă în domeniile prioritare, cum ar fi învățământ sau medicină.

Eficiența, eficacitatea și economicitatea sunt termenii de bază ce descriu intercalarea dintre venituri și cheltuieli dintre rezultatul obținut în favoarea cetățenilor raportat la efortul depus de ei prin muncă și achitarea taxelor și impozitelor din sursa de venit ce o posedă.

Statul nu poate crea un buget fără o politică fiscală, deoarece este un instrument macroeconomic de o importanță majoră, a căror elemente ocupă ponderea cea mai mare în cadrul veniturilor bugetare. Aplicarea politicilor fiscale constă în determinarea mărimii cheltuielilor guvernamentale și a impozitelor și taxelor, a plăților transferabile ce duc spre realizarea scopurilor stabilite. În contextul în care ponderea impozitelor și taxelor ocupă ponderea cea mai mare din sursele de venit ale statului, acesta trebuia să dezvolte și să promoveze îndeplinirea responsabilității fiscale de către cetățeni. O politică fiscală bine chibzuită și corectă, ar trebui să acopere totalitatea cheltuielilor în întregime și să acumuleze resurse financiare pentru o eventuală dezvoltare a țării.

Tabelul 2

Componența Impozitelor și taxelor, ponderea acesta în total, pentru anii 2019-2021

Nr.	Indicatori	Suma, mii lei 2019	% în Total	Suma, mii lei 2020	% în Total	Suma, mii lei 2021	% în Total
	Total Impozite și taxe	37337373,00	100,00	40536199,00	100,00	38193700,00	100,00
1.	Impozite pe venit	7189400,00	19,26	7406300,00	18,27	7006400,00	18,34
2.	Impozite pe proprietate	55000,00	0,15	44000,00	0,11	44000,00	0,12
3.	Impozite și taxe pe mărfuri și servicii	28181273,00	75,48	31065099,00	76,64	29108800,00	76,21
4.	Taxa asupra comerțului exterior	1911700,00	5,12	2020800,00	4,99	2034500,00	5,33

Sursa: Elaborat și prelucrat de autor în baza legii bugetului de stat pentru anii 2019-2020-2021 [5,6,7].

Din datele expuse în tabelul 2, observăm că ponderea cea mai mare din total impozite și taxe, pe parcursul anilor 2019-2021, o constituie, impozitele și taxele pe mărfuri și servicii cu o pondere de 75,48%, 76,64% și respectiv 76,21%. Acesta este un impozit indirect care cuprinde: taxa pe valoare adăugată (TVA), accize, taxe pentru servicii specifice, taxe și plăți pentru utilizare mărfurilor și pentru practicarea unor genuri de activitate; alte taxe pentru mărfuri și servicii. Specificul acestui impozit este că acei care-l plătesc (la bugetul statului) sunt unități economice care vând bunuri sau prestează servicii, iar cei care-l suporta sunt cumpărătorii (de bunuri și/sau servicii). Un alt impozit ce are o pondere semnificativă în total impozite și taxe, este impozitul pe venit cu o pondere de 19,26% în 2019, 18,27% în 2020 și respectiv 18,34% în anul 2021. Este un impozit direct, care include impozitul pe venit al persoanelor fizice și juridice. În realitate ponderea sumei acestui impozit poate fi mai mare, dacă se va reduce evaziunea fiscală din partea contribuabililor.

Concluzii:

1. Conform investigărilor efectuate s-a determinat că veniturile sunt mai mici ca cheltuielile ca urmare se formează deficit. Această situație este una nefavorabilă deoarece în mod normal veniturile sunt predestinate acoperii cheltuielilor și formarea unor rezerve pentru dezvoltarea economică, de exemplu prin investirea creării unor noi locuri de muncă ce ar permite includerea în câmpul muncii a mai multor cetățeni astfel vor crește veniturile publice.

2. Actualmente statul Republicii Moldova promovează o politică fiscală orientată în mare parte numai spre îndeplinirea unei singure sarcini, de asigurare a veniturilor la buget și este slab îndreptată spre asigurarea unei dezvoltări durabile a economiei, a unor ramuri și activități prioritare, teritorii specifice și a micului business. Scopul politicii fiscale astăzi este de a obține venituri rapide, ceea ce este absolut incorect, deoarece se produce o abatere de la esența impozitului, astfel mărimea acestuia nu este în echilibru cu veniturile bugetare așteptate. În cazul dat statul pierde din punctul de vedere al strategiei de dezvoltare, pierzând oportunitatea de crește venituri în viitor și obținând venituri minime la bugetul prezent.

Referințe

Cărți:

1. MANOLE, Tatiana. Managementul Finanțelor Publice. Institutul Național de Cercetări Economice. Chișinău: Tehnica Info. 2016. 803 p. ISBN 978-9975-63-401-4.
2. MANOLE, Tatiana, Rotaru, Lilia. Ecuilibrarea veniturilor bugetare. Monografie, Chișinău: Editura TEHNO - INFO (Tipograf. PIM, Iași), 2011. ISBN: 978 -9975-63-325-3. 218 p.
3. MANOLE, Tatiana și STRATAN, Alexandru. Costul :Abordare conceptuală și analiză financiară. Institutul National de Cercetări Economice. Chișinău : INCE, 2020. pag. 244. ISBN 978-9975-3378-8-5.
4. VĂCĂREL, Iulian și GEORGESCU, Florin. Finanțe publice. ed. a 4-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2007. ISBN:9789733019985. 696 p.

Reglementări legale și legi:

5. Legea Bugetului de Stat pentru anul 2019: nr 303 din 30 noiembrie 2018. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2018, nr 504-511 art. 842. (accesat la 04 martie 2021)
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=117024&lang=ro
6. Legea Bugetului de Stat pentru anul 2020: nr 172 din 27 decembrie 2019. In Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2019, nr 393-399 art. 321. (accesat la 04 martie 2021)
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123193&lang=ro#
7. Legea Bugetului de Stat pentru anul 2021: nr 258 din 16 decembrie 2020. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2020, nr 353-357. (accesat la 04 martie 2021)
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=124567&lang=ro
8. Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale: nr.181 din 25 iulie 2014. In Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2014, nr. 223-230. (accesat la 04 martie 2021)
Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125237&lang=ro#